

Vasara, lai kā arī negribētos, steidzas projām septiņjūdžu zābakiem un atkal jāsāk domāt par nākamo dārza sezonu – ko varam pagūt vēl šoruden izdarīt, lai nākamajā pavasarī dārzs mostos mazliet vai ļoti citādāks. Novērtējiet ar kritisku aci savā dārzā augošās ābeles – vai pēc ražas novākšanas nav jāizzāģē liekie vai nokaltušie zari? Varbūt kāds koks jau kļuvis tik vecs, ka laiks to nomainīt ar jaunu ābelīti? Taču, iespējams, ka jūsu dārzā nemaz nav ābeles, jo šķitis, ka tik liels koks tur neiederēsies? Paņemiet brīvu „ābeļu piecminūti” un varbūt atklāsiet, kā savam dārzam dāvāt nebijušu „odziņu”!

Ja secinājāt, ka tas, kas vēl pietrūkst jūsu dārzam, ir kāda jauna, nebijusi ābolu šķirne, vai vienkārši esat nobrieduši iedēstīt mazdārziņā ābeli, jo apnicis doties pēc āboliem uz tirgu, tad galvenais jautājums, ko sev uzdot, būtu – kāda ābele tieši man ir nepieciešama? Ir daži pamatprincipi, kurus vajadzētu ievērot, dodoties uz stādaudzētavu pēc ābeles – pirmkārt, jautājums par vietu: cik daudz vietas manā dārzā ir, ko varu atvēlēt ābelei, cik liela tā drīkst izaugt? Otrs svarīgais jautājums ir, kad ienākas raža. Nav vērts dēstīt ābeli, kurai āboli nogatavojas augustā, bet jūs zināt, ka katru gadu tad esat atvaļinājumā un braucat ārpus valsts, vai tieši otrādi – nevarēsiet izrauties no darba dunas un pievērsties ābolu ražas novākšanai. Izvēloties ziemai uzglabājamās vēlinās šķirnes, būtu jāsaprot, vai ir vieta, kur ābolus varētu uzglabāt vismaz 2-3 mēnešus. Tā kā iespējams izvēlēties visdažādākās ābeļu šķirnes, ir jānoskaidro, vai dārzā var atļauties stādīt koku ar augstu stumbru, krūmveida ābeli vai pundurābeli, varbūt vieta pietiek tikai kolonnābelei? Pie tam, ja esat noskatījis nākošo dārza iemītnieci pēc tās augļiem lielveikalu plauktos, aizmirstiet! Tās ābolu šķirnes, ko gandrīz cauru gadu var iegādāties veikalos, nebūs piemērotas mazdārziņiem, piemēram, 'Golden delicious', jo prasa īpašu kopšanu, miglošanu, lai iegūtu tikpat skaistus augļus, ko parasti mazdārziņu īpašnieki nedarīs. Tāpat privātā dārzā vismazāk gribas apstrādāt savus lolojumus ar ķīmiju, tad kādas šķirnes izvēlēties? Tās varētu būt gan vecas, jau gadu desmitos pārbaudītas šķirnes, kā 'Antovovka' vai 'Trebū', kā arī pret dažādām slimībām kā miltrasa un kraupis, izturīgas šķirnes, jo tādas iegādāties mūsdienās vairs nav problēma. Ja ābolu raža nav tāda kā gribētos, ne

vienmēr vainīgas būs slimības! Pirmkārt jau jāatceras, ka ābeles ir jāmēslo! Bieži vien ābeļu īpašnieki to aizmirst vai dara to nepareizi, kā rezultātā ābelēm var sākt pietrūkt kālija, kas ir galvenais "celtniecības materiāls", lai izveidotos veselīgi ziedi, lapas un augļi. Otrkārt, ja sastopaties ar tādu problēmu kā ābolu pūšana no iekšienes, tad vajadzētu veikt dārza augsnes analīzi, lai precīzi noskaidrotu, kas tieši tajā trūkst. Izvēloties ābeles ar augstu stumbru un dziļāku sakņu sistēmu nekā pundurābelēm, jāpārlicinās, cik dziļš ir auglīgās augsnes slānis, kur saknēm būtu iespēja uzņemt barības vielas. Ja auglīgās augsnes slānis ir samērā sekls, labāk izvēlēties neliela auguma ābeles.

Vai pastāv ideālā ābele, kuru iedēstot dārzā būtu skaidrs – ar šo nevar netrāpīt desmitniekā? Diez vai, kaut arī ir gandrīz neskaitāmas pieejamās šķirnes, atrast ideālo visām paaudzēm mājās būs grūti. Vienam patiks saldi āboli, citam skābi, vieniem miltaini, citiem āboli ar stingru un kraukšķīgu mīkstumu, vienīgi bērni attiecībā uz āboliem būs mazāk izvēlīgi. Kā atceramies no savas bērnības – tika šķīti vēl pavisam zaļi un negatavi ābolīši, un nereti tie bija visgardākie! Izvēloties ābeli, ir svarīgi noskaidrot, vai tā ir agrā šķirne, kuras augļi ienākas augustā, kā, piemēram, 'Baltais dzidrais' no vecajām šķirnēm vai 'Pirus', izvēloties no jaunajām, rezistentajām šķirnēm. Septembrī ienākas sena un ļoti pazīstama ābolu šķirne 'Grāfenšteins', kuras mīkstums ir stingrs, sulīgs, bet vislielākā izvēle ir starp āboliem, kas ienākas laika posmā sākot no septembra. Ja ir vieta, kur uzglabāt ziemas ābolus, garda un klasiska šķirne ir 'Antonovka'. Īpaši ilgi, līdz pat martam, nezaudējot augļu garšu, var uzglabāt šķirnes 'Auksis' ābolus. Ir iespējams apmeklēt arī dažādas ābolu izstādes un pagaršot dažādas šķirnes, noskaidrojot, kura tieši vislabāk atbilst priekšstatam par ideālo ābolu.

Ja ir noskaidroti šie svarīgie jautājumi, rodas pārdomas, vai būs gana, ja dārzā iedēstīs tikai vienu ābeli, vai tomēr ir jādēsta vairākas? Nav vērts iedēstīt vairākas ābeles, kas zied dažādos laikos, jo svarīgi ir, lai dārzā atrastos vismaz divas ābeles, kuras zied vienā un tai pašā laikā, lai notiktu apputeksnēšanās. Katrā ziņā, derēs arī dekoratīvā ābelīte vai pat ābele kaimiņu dārzā, jo attālumam starp ābelēm jābūt 50-100metri, lai tās savstarpēji varētu apputeksnēties.

Horti iesaka iegādāties ābeļu stādus pie Latvijas stādu audzētājiem. Pirmkārt tie būs Latvijas apstākļos audzēti stādi, kas daudz labāk ir piemēroti mūsu klimatiskajiem apstākļiem. Otrkārt, pie Latvijas stādu audzētājiem ir atrodamas Latvijā selekcionētas ābeļu šķirnes - gan senākas, kas nav zaudējušas savu piekrišanu vēl šodien, gan pašas jaunākās pret slimībām un kaitēkļiem izturīgas šķirnes, kas savu vietu Latvijas dārzos vēl tikai iekaro. Iegādājoties augļu kokus, noteikti pārlicināties vai stādam ir [augu pase](#) un stādu tirgotājam pārjautāji par potcelmu. No potcelma būs atkarīgs gan ābeles augums, gan tās mūža ilgums, gan tas cik ilgi būs jāgaida, kad ābele sāks ražot. Visātrāk sāk ražot uz pundurpotcelmiem potētās ābeles, tām ir neliels augums un to mūžs ir samērā īss. Visilgāk uz ražu jāgaida, ja dārzā iestiedīsiet sēklaudzi, taču tādas ābeles mūžs būs samērā ilgs.